

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

VEZİRKÖPRÜ MESLEK YÜKSEKOKULU

Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Çocuk Gelişimi Programı

Öğretim İlke ve Yöntemleri

Küçük Grupla Öğretim Yöntem ve
Teknikleri

12-13. Hafta

özenilen üniversite

1 Küçük Grupla Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Küçük grupla öğretim, bir sınıftaki öğrencilerin kümeler ya da gruplar oluşturarak işbirliği halinde çalışmalarınıdır. Küçük grupla öğretimde öğrenciler çoğunlukla birbirlerinden öğrenirler. İşbirliği içinde çalışan öğrenciler bazen konuyu birbirlerine öğretirken bazen de birbirleriyle tartışarak öğrenmelerini gerçekleştirirler. Küçük grupla öğretimde, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal alandaki amaçlara ulaşmaları daha kolay sağlanabilir.

Küçük grupla öğretimde öğretmenin derse daha iyi hazırlanması gerekir. Öğretmen öğrenme ortamını küçük grup çalışmalarına uygun olarak düzenlemeli ve öğrencileri gruplara ayırırken her bir grupta değişik özelliklere sahip öğrencilerin olmasına dikkat etmelidir. Küçük gruplarla yapılan çalışmalarda grupların iki ile altı öğrenciden oluşması uygun görülmektedir.

Grup çalışmasına başlamadan önce öğretmen, öğrencileri yapacakları etkinlikle ilgili bilgilendirmelidir. Öğrencilere görevleri ve nasıl öğrenecekleri açıklanmalıdır. Ayrıca çalışmanın ne kadar sürede gerçekleştirileceği ve nasıl rapor edileceği ile ilgili bilgiler yazılı ya da sözlü olarak öğrencilere verilmelidir. Öğretmenin buradaki en önemli görevi, öğrenciler çalışırken onların çalışmalarını kolaylaştırmaktır. Etkinlikten önce öğrencilere birkaç dakika izin verilmesi ve etkinlikle ilgili tartışmalarına olanak sağlanması uygun olur.

Çalışma başladığında öğretmen tüm grupları ziyaret etmeli ve çalışma sırasında oluşan sorunları gidermeli, öğrencileri çalışmaya devam etmeleri için yüreklendirmelidir. Ayrıca, öğretmenin çalışma süresince çalışmanın ne zaman biteceğini, ne zaman rapor yazılacağını öğrencilere hatırlatması gerekir.

Grup çalışmasının sonunda ise ortaya çıkan ürünün çalışma amacına uygunluğunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Değerlendirme süreci bireysel olarak yapılabileceği gibi grupların değerlendirmesi de yapılabilir. Küçük grup çalışmalarında en zaman alıcı bölüm ortaya çıkan ürünlerin değerlendirilmesidir. Küçük grupla öğretimde pek çok teknikten yararlanılabilir. Bu bölümde bu yöntem ve tekniklerden; problem çözme, örnek olay, beyin fırtınası, vızıltı, akvaryum, benzetim ve eğitsel oyunlar, rol oynamaya yer verilmiştir.

1.1 Problem Çözme

Bireyler yaşamları boyunca birçok problemle karşılaşır. Bu problemleri çözmek için türlü yollar ararlar. Önemli olan bireylerin problemi en kısa sürede ve en sistemli biçimde çözmeleridir. Problem çözme yönteminin temeli de bundan kaynaklanmaktadır. Problem çözme, özellikle küçük gruplar oluşturarak uygulanan bir öğretim yöntemidir. Bu yöntem, öğrencilerin bilgi, beceri ve tutum kazanmalarında kullanılır (Exley ve Dennick, 2004, s.76). İlköğretimden yükseköğretime kadar tüm eğitim basamaklarında etkili biçimde kullanılabilir.

Problem çözümede bilimsel araştırma yönteminde uygulanan süreçler temel alınmaktadır. Bu yöntem öğrencilere bilgiyi olduğu gibi vermez, onların

yaratıcılıklarını kullanarak bilgiye ulaşmalarını sağlar. Problem seçilirken daha çok öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri problemler ele alınmalıdır. Çünkü gerçek yaşamda karşılaşılan problemler, öğrencilerin daha çok ilgisini çekmektedir. Bu yöntemde öğretmen rehber konumundadır. Öğretmen, problem çözme aşamalarında öğrencileri sürekli izlemeli ve gerekli yerlerde müdahale etmelidir.

Problem çözme yöntemi küçük gruplarla öğretimde kullanılabilir gibi, büyük grupla öğretim yöntemi olarak da kullanılabilir. Öğretmen problem çözme yöntemini uygulamadan önce öğrencileri gruplara ayırır. Her gruba farklı bir problem verebileceği gibi aynı problemi de verebilir.

Problem çözme genel olarak yedi aşamadan oluşur. Bu aşamalar şöyle sıralanabilir (Demirel, 2004, s.78):

- Problemin farkına varma
- Problemi tanımlama
- Olası çözümler (hipotezler) oluşturma
- Veri toplama ve analiz yapma
- Analiz edilen verileri yorumlama
- Hipotezleri test etme (kabul ya da reddetme)
- Çözümü uygulama ve sonuçlara göre önerilerde bulunma.

1.1.1 Problem Çözme Yönteminin Üstünlükleri

- Öğrencilerin öğrenmeleri daha kalıcı olur.
- Derse katılım yüksektir.
- Öğrenciler ders kitabı dışındaki kaynaklardan yararlanma olanağı bulur.
- Bilişsel ve duyuşsal alanda öğrenmeler gerçekleşir.

1.1.2 Problem Çözme Yönteminin Sınırlılıkları

- Kaynak sağlanması zor olabilir.
- Problemin çözülmesi uzun zaman alabilir.
- Öğrenci problemin çözümüne ulaşamayabilir ve olumsuz davranışlar geliştirebilir.
- Ortaya çıkan ürünün değerlendirmesi güç olabilir.
- Öğretmenin tüm grupları denetlemesi zor olabilir.
- Problem öğrencinin düzeyine uygun seçilmediğinde öğrenci problemi algılamakta güçlük çekebilir.

1.2 Örnek Olay

Örnek Olay, öğrenmeyi sağlamak amacıyla yapılandırılmış gerçek ya da benzetilmiş bir sorundur (Reece ve Walker, 1997, s.161). Örnek Olay yönteminde öğrencilerden sınıfa getirilen örnek olayın nedenlerini tartışmaları ve çözüm önerileri getirmeleri istenir. Bu yöntem, öğrencilere bir konuyu açıklamak ya da bir beceriyi kazandırmak ve uygulama yaptırmak amacıyla kullanılır. Günlük yaşamda karşılaşılan sorunlar örnek olay olarak kullanılabilir. Örnek Olaylar yazılı olarak kullanılabilirdiği gibi görsel olarak da kullanılabilir (Demirel, 2007, s.82).

Örnek Olay tüm sınıfın katılımıyla ya da küçük gruplarla incelenebilir (Açıkgöz, 2003, s.149). Sınıf küçük gruplara ayrılır ve her gruba farklı bir örnek olay ya da aynı örnek olay verilir ve örnek olayı anlamaları sağlanır. Daha sonra örnek olayın nedeni ve nasıl olduğu tartışılır ve öğrencilerden çözüm önerileri sunmaları istenir. Örnek olayın seçiminde örnek olayın öğrencinin yaşantısına ve düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir (Erciyeş, 2007, s.190).

Örnek Olay yöntemi beş aşamada uygulanır (Saban, 2004, ss: 265-267):

1. **Derse bir örnek olay ile başlamak ve dersin konusunu seçilen örnek olay etrafında düzenlemek:** Amaca uygun bir örnek olay yazılı ya da sözlü biçimde sunularak derse başlanır ve daha sonra konu üzerinde tartışılarak derse devam edilir.

2. **Seçilen örnek olayın öğrencilerin yaşamları ile yakından ilişkisini kurmak:** Eğer sınıfta yapılan etkinlikler öğrencilerin gerçek yaşamları ile ilgili olursa öğrencilerin derse etkin katılımlarını sağlamak daha kolay olur.

3. **Öğrencilere kendi öğrenmelerini sağlamalarında sorumluluk vermek:** Öğrenciler kendilerine sunulan örnek olayı nasıl çözeceklerini kendileri bulmalıdırlar. Olayla ilgili sorular hazırlarlar ve ellerindeki verilerden nasıl yararlanacaklarını yine kendileri belirlerler.

4. **Sınıfta küçük gruplar oluşturmak:** Öğrenciler örnek olayı çözebilmek için birlikte çalışırlar. Öğrencilerin etkin gruplar oluşturabilmeleri için önceden deneyim kazanmış olmaları gerekmektedir.

5. **Öğrencilerin, öğrendiklerini bir ürün ya da performans biçiminde sınıfta sunmalarını istemek:** Örnek Olayın çözümü sınıfta farklı etkinliklerle sunulabilir. Sonuç, yazılı olarak sunulabileceği gibi rol yapma ya da benzeri etkinliklerle de sunulabilir.

Gazete ve dergi haberleri örnek olay olarak kullanılabilirdiği gibi bunlar öğretmen tarafından da yazılabilir. Öğrencilerin düzeylerine ve yaşam biçimlerine uygun örnek olayların seçilmesi önem taşır. Örnek Olay incelemesi sırasında önemli olan en iyi çözüm yolunu bulmak değildir. Önemli olan olayın olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya çıkaran çözüm yollarının bulunmasıdır (Bilen, 2002, s.180).

1.2.1 Örnek Olay Yönteminin Üstünlükleri

- İlgi çekicidir.

- Öğrencilerin problem çözme yeteneklerini geliştirir.
- Öğrencilerin işbirliği içinde çalışmalarına olanak tanır.
- Öğrencilerin çalışmaya katılma oranları oldukça yüksektir.
- Sorunların bilimsel bir yaklaşımla çözülmesine olanak sağlar.

1.2.2 Örnek Olay Yönteminin Sınırlılıkları

- Öğrencilerin ilgisini çekmeyen konularda katılım düşük olabilir.
- Uzun zaman alabilir.
- Kalabalık sınıflarda uygulanması güçtür.

1.3 Beyin Fırtınası

Beyin fırtınası, bir soruna çözüm getirmek ve bireylerin yaratıcı düşüncelerini ortaya çıkarmak için kullanılan bir öğretim tekniğidir. Öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde önemli rolü olan bir tekniktir.

Beyin fırtınası tekniğinde, öğrenciler, küçük gruplara ayrılırlar ve öğrencilerden bir konuyla ya da bir sorunla ilgili olarak çok kısa bir sürede çok sayıda düşünce üretmeleri istenir. Burada önemli olan öğrencilerin doğru-yanlış, iyi-kötü gözetmeksizin düşünce üretmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin ürettikleri düşünceler kaydedilir ve gruplandırılır. Daha sonra bu düşünceler değerlendirilir. Bu teknikte düşünce üretmek için oldukça çok zamana gereksinim vardır. Düşüncelerin olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmeyeceği, serbest düşünceleri için uç noktaları da dikkate almaları, çok sayıda düşünce üretilmesi, sınıftaki öteki öğrencilerin görüşlerinin geliştirilebileceği, değiştirilebileceği ve hatta tersinin söylenebileceği belirtilerek düşünce üretimi için öğrenciler hazırlanmalıdır.

Öğretmenin etkili bir beyin fırtınası uygulayabilmesi için aşağıdaki aşamaları sırasıyla yerine getirmesi gerekmektedir (Gözütok, 2004, ss: 81-82, Selvi, 2003, ss.151-160):

- Öğrencileri rahat edebilecekleri biçimde oturtunuz.
- Düşünceleri yazmak için bir tahta bulundurunuz.
- Sorunu anlatınız ve tahtaya yazınız.
- Tekniğin kurallarını açıklayınız.
- Öğrencilerden düşünce üretmelerini isteyiniz.
- Bir ya da iki öğrenciden üretilen düşünceleri tahtaya yazmalarını isteyiniz.
- Zaman zaman kendi düşüncelerinizi de söyleyerek katılımcıları yüreklendiriniz.
- Kimsenin düşünceleriyle alay edilmesine izin vermeyiniz.
- Düşünce üretimi durduğu zaman beyin fırtınasını durdurunuz.

- Tüm düşünceleri okuyunuz ve benzer ya da birbirini kapsayan düşünceleri birleştiriniz.

- Düşünceleri numaralandırarak bir sıraya sokunuz.

- Belirlenen sorunun çözüm yollarını yazılı biçime getirerek sınıf ya da okul panosuna aşarak görselleştiriniz.

Beyin fırtınası tekniğinin uygulanmasında, sorunun öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda hazırlanması onların çalışmaya katılımlarının artmasını sağlar. Bu teknikte uygulama sürecini yönetmede öğretmenin yerine bir başka kişi de lider olabilir. Ancak lider olacak kişinin beyin fırtınasının özelliklerini ve ilkelerini yeterince biliyor olması gerekmektedir. Oturum başladığında liderin öğrencileri düşüncelerini söylemeleri için yüreklendirmesi gerekir.

1.3.1 Beyin Fırtınası Tekniğinin Üstünlükleri

- Yaratıcı ve etkili bir sorun çözme tekniğidir.
- Sınıftaki tüm öğrenciler etkinliğe katılabilir.
- Kısa sürede çok sayıda düşünce üretilir.
- Ders materyali hazırlamayı gerektirmez.
- Düşünceler yargılanmayacağı için tartışma çıkmaz.
- Öğrencilerin derse katılması için güdüleyicidir.
- Öğrencilerin farklı düşünceleri kabul etmelerine yardım eder (Özden, 1997, s. 147; Selvi, 2003, ss.151-160).

1.3.2 Beyin Fırtınası Tekniğinin Sınırlılıkları

- Her öğrenciyi ayrı ayrı değerlendirmek zordur.
- Tartışma sırasında öğrencilere yararlı, yapıcı eleştirilerde bulunma olanağı yoktur.
- Her düşüncenin yazılması, düşüncelerin sunuluş hızını yavaşlatabilir.
- Teknik uygulanırken sınıfta büyük bir gürültü oluşabilir.
- Tartışmaları sınıfta birkaç öğrencinin götürmesi durumunda öteki öğrencilerin katılmaları engellenebilir.
- Sorunun çok sınırlı biçimde tanımlanması gerekir.
- İyi bir lider ve not tutucu olmadığında tekniğin başarı şansı düşüktür (Özden, 1997, s. 147).

1.4 Vızıltı

Küçük öğrenci gruplarının bir soruna çözüm aradıkları, bir konu ya da soru üzerinde tartıştıkları bir etkinliktir. Önemli olan, öğrencilerin birbirleriyle etkileşim içinde olmalarıdır (Reece ve Walker, 1997, s.161). Tartışmayı yapacak olan gruplar oluşturulduktan sonra sorun ya da konu gruplara dağıtılır. Konu ya da sorun bir metin biçiminde verilebilirken, bir film olarak da öğrencilere izletilebilir.

Tartışmaya ayrılacak süre belirlendikten sonra her grubun düşüncelerini iletecek bir lider seçilir. Tartışma konusu sunulur ve grupların seslerini çok yükseltmemeleri istenir (Savaş, 2007, ss:207-208). Grupların tartışmaları bittikten sonra, grup liderleri sorunla ilgili sonuçları sınıfa aktarırlar.

Vızıltı grupları, özel olarak oluşturulabileceği gibi bazen çalışma sırasında kendiliğinden de oluşabilir. Ders konusuyla ilgili konuşan birkaç öğrenci vızıltı gruplarını oluşturabilir. Böyle durumlarda öğrencileri susturmak yerine onlara zaman vererek tartışmaları sağlanmalıdır (Açıkgöz, 2003, s.129).

1.4.1 Vızıltı Grupları Tekniğinin Üstünlükleri

- Öğrencilerin etkin katılımı sağlanır.
- Sorumluluk ve dayanışma duyguları gelişir.
- Öğrenmeleri hakkında dönüt alabilirler (Savaş, 2007, s.207).

1.4.2 Vızıltı Grupları Tekniğinin Sınırlılıkları

- Grup içi tartışmalarda gürültü sorunu yaşanabilir.
- Vızıltı gruplarının süreleri etkili kullanmama durumu ortaya çıkabilir.
- Çok sayıdaki vızıltı grubunun tartışmalarını sonuçlandırmaları ve sınıfla paylaşımları zor olabilir (Savaş, 2007, s.207).

1.5 Akvaryum

Akvaryum tekniği, bir grubun küçük bir grup çalışırken onu gözlemlemesini kapsar (Exley ve Dennick, 2004, s.65). Bu teknikte öğrenciler iç içe iki çember oluştururlar.

İç çemberdeki öğrenciler konuyu tartışırken, dış çemberdeki öğrenciler onları izler. İç çemberdeki öğrenciler yedi ya da sekiz öğrenciden oluşur. İç çemberdeki öğrenciler problem çözme ve tartışma yöntemiyle çalışırken dış çemberdeki öğrenciler onları izler ve zaman zaman içlerinden bazıları iç çembere geçebilirler (Sönmez, 2007, s.230). İç çemberdeki öğrenciler konuyu benzetim ya da rol yapma gibi tekniklerin kullanıldığı etkinliklerle de verebilirler. Etkinlik sırasında dış çemberdeki öğrenciler etkinliği durdurabilir, yorumlar ve önerilerde bulunabilirler.

Bu teknikte öğretmen tartışmaları denetler ve dış çemberdeki öğrencileri sorular sormaları için yönlendirir ve yönlendirir. Dış çemberin isteğiyle etkinlikler

durdurulup yeniden başlatılabilir. Tartışma sonuca bağlanıncaya dek etkinlik sürdürülür (Exley ve Dennick, 2004, s. 65).

1.6 Benzetim

Benzetim, öğrencilerin bir konuyu gerçekmiş gibi ele alıp üzerinde çalışma yapmalarına olanak sağlayan bir öğretim tekniğidir. Benzetim, öğrenmeyi desteklemek üzere gerçeğe uygun olarak geliştirilen bir model üzerinde yapılan öğretim olarak tanımlanabilir.

Benzetim tekniği, gerçek ortamda uygulandığında bireylerin yaşamlarının tehlikeye girmesi olasılığı olduğu durumlarda kullanılan bir tekniktir. Pilotların uçuş öncesi eğitimlerinde, askerlerin savaş oyunlarında, tıp öğrencilerinin kadavra üzerinde çalışmaları benzetime örnek olarak gösterilebilir. Özellikle öğrenciyi gerçek ortamda, gerçek araçlarla yetiştirmenin güç ve tehlikeli, maliyetinin yüksek olduğu durumlarda gerçeğin bir modeli üzerinde yetiştirmek daha doğru olacaktır. Böylece, öğrenci tehlikeden uzak, daha rahat bir ortamda, savurgan olmayan bir biçimde öğrenmektedir (Küçükahmet, 2002, s. 86).

Benzetim tekniğini uygulamadan önce öğrencilere amacın ne olduğu ile ilgili bilgiler verilmelidir. İyi bir açıklama yapılmazsa, öğrenciler bu etkinliği oyun gibi görebilirler ve dikkat etmeleri gereken yerlere dikkat etmeyebilirler. Öğretmen etkinlik sırasında öğrencileri izlemeli, hataları düzeltmeli ve geribildirim vermelidir (Küçükahmet, 2002, s.86).

Benzetim tekniği uygulaması rol yapmayı gerektirir. Özellikle sosyal konularda demokratik ortam, hoşgörü, savaş anlaşmaları, mesleklere ilişkin becerilerin gösterimi gibi birçok konunun sınıf ortamında canlandırılması bu teknik kullanılarak yapılabilir. Bu teknikte önemli olan gerçeğe en yakın koşulun sınıf ortamında oluşturulmasıdır. Sınıf ortamında yaratılacak benzetim gerçeğe ne kadar yakınsa benzetim tekniğinin uygulamasının başarısı da o kadar yüksek olacaktır (Tan, 2005, s.108).

Gerçeğe çok yakın benzetimler bilgisayar yoluyla da oluşturulabilir. Sanal gerçeklik yoluyla üç boyutlu görüntüler elde edilebilmekte ve ortamlar gerçek zamanlı olarak oluşturulabilmektedir. Ses, görüntü, hareket efektleriyle gerçeğe daha yakın benzetimler oluşturulabilmektedir (Özden, 1997, s.152).

1.6.1 Benzetim Tekniğinin Üstünlükleri

- Öğrencilere gerçek yaşam koşullarını deneme yapma olanağı sağlar.
- Öğrencilerin ilgisini çeker ve onları öğrenmeyi güdüler.
- Yavaş öğrenen öğrencilerin öğrenmeleri desteklenir.
- Öğrencilerin etkin katılımı sağlanır.
- Alışılmış sınıf ortamının dışına çıkılmasına olanak sağlar.
- Öğrencilerin iletişim becerileri geliştirilir.

- Öğrencilere anında dönüt sağlanır (Özden, 1997, s. 153; Tan, 2005, s. 109).

1.6.2 Benzetim Tekniğinin Sınırlılıkları

- Uygulanması zaman ve maliyet açısından ekonomik değildir.
- Gerçek durumun yaratılması güç olabilir.
- Gerçek durumun abartılmasına yol açabilir.
- Amacın tam olarak anlaşılabilmesi durumunda eğlenme amaçlı kullanılabilir.
- Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek güç olabilir.
- Kalabalık sınıflarda uygulanması olanaklı değildir (Özden, 1997, s. 154).

1.7 Eğitsel Oyunlar

Oyun oynamak, her yaş grubundaki insanların hoşlandıkları bir etkinliktir. Özellikle çocuklar için oyun oynamak doğal bir eylemdir. Öğretimde de oyun oynama yoluna gitmek, yani bireyleri oyun oynayarak eğitmek, onları derse güdüler ve daha kolay öğrenmelerini sağlar, öğretme-öğrenme sürecini daha zevkli duruma getirir. Eğitsel oyunlar kullanılarak, konular daha ilgi çekici biçimde sunulabilir, yeni sözcüklerin ya da kavramların öğretilmesi, önceki bilgilerin hatırlanması ve tekrarlanması sağlanabilir. (Bilen, 2002, s. 203).

Günlük yaşamda kullanılan birçok oyun, öğretim sürecinde de kullanılabilir. Örneğin, “sözcük türetme”, “hadi anlat bakalım” gibi oyunlar özellikle dil öğretimiyle ilgili derslerde kullanılabilir. Gelecek zamanın anlatıldığı bir derste, öğrenciler gelecek zamanda neler yapabileceklerini hareketlerle anlatabilirler ve öteki öğrenciler de bu hareketlerin neler olduğunu söylerler. Böylece gelecek zamanı kullanarak cümleler kurmuş olurlar (Açıkgöz, 2003, s. 146).

Eğitsel oyun tekniğinin uygulanması için öğretmenler, dikkatli ve titiz hazırlık yapmalıdır. Ayrıca, öğretmen oyun sırasında oyunu sürekli izlemeli ve ilgi göstermelidir. Oyuna bir ders saatinin beş ya da on dakikası ayrılmalı ve bu etkinlikler dersin ortasında ya da sonunda yapılmalıdır (Demirel, 2004, s. 109).

Öğretimde kullanılacak olan eğitsel oyunların şu özelliklere sahip olmaları gereklidir (Sönmez, 2007, s.252):

- Hedef davranışları kazandırabilecek nitelikte olmalıdır.
- Öğrencilerin yaşına, cinsiyetine ve genel ahlak ilkelerine uygun olmalıdır.
- Sınıf ortamında uygulanacak nitelikte olmalıdır.
- Öğrencilerce çabuk anlaşılır ve uygulanabilir olmalıdır.
- Fazla zaman almamalıdır.
- Öğrencilerin istenmedik davranışlar kazanmalarına yol açmamalıdır.

- Öğrencinin yaşamını tehlikeye sokmamalı, yaralanmasına, sakatlanmasına neden olmamalıdır.
- Eğitici yönü baskın olmalı, öğrencinin zevk almasını, eğlenmesini de sağlamalıdır.

Ayrıca, oyunlar yarışma havası taşımamalı ve hata yapan öğrenciler oyundan çıkarılmamalıdır. Eğitsel oyunlar, kart oyunları ve küçük grup oyunları olmak üzere iki grupta ele alınabilir (Bilen, 2002, s. 203). Öğretim sırasında “Siz olsaydınız ne yapardınız?” “Kavram kontrolü” ve “Nesi var?” gibi çeşitli oyunlar oynanabilir.

Siz olsaydınız ne yapardınız?

Bu kart oyununa, öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda yeni bilgiler kazanmaları, önceki bilgilerini gözden geçirmeleri ve bir sorunla karşılaştıklarında kullanmaları amacıyla yer verebilir (Açıkgöz, 2003, s. 146).

Öncelikle öğrencilere üzerinde sorun ifadeleri yazılı olan kartlar dağıtılır. Kartların üzerinde değişik numaralar vardır. Öğrencilerin kartlardaki sorunları okuyup çözüm önerileri getirmeleri istenir. Bu oyun öğrenci sayısı az ise her öğrenciye bir kart verilmesi, öğrenci sayısı fazla ise işbirikçi öğrenme grupları (3-4 kişiden oluşan gruplar) oluşturularak her gruba bir kart verilmesi biçiminde gerçekleştirilebilir. Gruplar sorunları okur ve çözüm önerileri geliştirirler. Bu işlem için öğrencilere zaman sınırlaması getirilmelidir. Çalışma bittikten sonra öğretmen, rastgele numaralar söyler ve o numaraya ait sorunun o grup yada öğrenci tarafından yanıtlanmasını ister. Daha sonra öğrencilerin sorunlara getirdikleri çözümler tartışılarak değerlendirilir (Açıkgöz, 2003, s. 146). Çalışma, kartlardaki tüm sorunlara çözümler bulununcaya dek devam eder.

Kavram Kontrolü

Bir konunun temelini oluşturan kavram, ilke, kuram, kural ve genellemelerin pekiştirilmesinde kullanılır.

Bir grup karta kavramlar, başka bir grup karta da tanımlar yazılır. Kavramları içeren kartlara numaralar verilir. Öğrencilerden gruplar oluşturmaları istenir ve kartlar gruplara dağıtılır. Numaralı kartlar sırasıyla okunur ve açıklaması olan kartlar bulunarak birleştirilir. Bu işleme kartlar bitinceye dek devam edilir. Bu özetleme ve tekrar etkinliklerinde uygulanabilecek bir oyundur.

Nesi var?

“Bir durumun, bir kimsenin betimlemesi, niteliklerinin belirlenmesi, yeni kelimelerin değişik bir yaklaşımla öğrenilmesi istendiğinde bu oyun tekniği uygulanabilir” (Bilen, 2002, s.212)

Sınıftan bir öğrenci sınıf dışına çıkarılır. Öteki öğrenciler tartışılması düşünülen durumu, bireyi ya da olayı belirler. Dışarıdaki öğrenci içeri alınır ve istediklerine “nesi

var?" sorusunu sorar ve yanıtlanmasını ister. Sonunda elde ettiği verileri birleştirerek bir yanıt verir. Öğrenciye verilecek ipucu sayısı ve tahmin hakkı sınıfça belirlenen kavramın ya da olayın güçlük derecesine göre kararlaştırılır. Bu oyun aracılığıyla öğrenciler bildiklerini eğlenceli bir biçimde gözden geçirebilirler.

1.7.1 Eğitsel Oyunlar Üstünlükleri

- Daha önce işlenmiş ya da tartışılmış konuların gözden geçirilmesine olanak sağladığı için öğrenme hızlanır.
- İlgi çekicidir ve öğrenciyi güdüler.
- Öğrenciler sürece etkin olarak katıldıkları için unutulması zordur (Bilen, 2002, s. 212).

1.7.2 Eğitsel Oyunlar Sınırlılıkları

- Yarışma biçiminde olduğunda, zeki öğrencilerin üstünlüğünde bir etkinlik biçimini alır.
- Hata yapan öğrencilerin oyun dışı bırakılmaları, çekingen öğrencilerin derse katılımını azaltır.
- Bazı oyunların kurallarının anlaşılması zor olabilir.
- Oyunların kurallarına uygun olarak oynanmaması karışıklıklara neden olabilir (Bilen, 2002, s. 212).

1.8 Rol Oynama

Rol oynamanın amacı, öğrencilere öteki öğrencilerle çalışma olanağı sunmaktır. Böylelikle öğrencinin birey ya da grup olarak belli bir duruma nasıl tepki verdiği belirlenir. Bu teknikte öğrencilere bir sorunla yüzleştiklerinde nasıl hissettikleri, düşündükleri ya da davrandıklarını düşünme ve çeşitli olasılıklar sunma fırsatı verilir. Rol oynama, genellikle, sınıf içi tartışmaları desteklemek amacıyla kullanılır. Bu teknikte öğrenciler, grup etkinliği yoluyla rol oynamaya hazırlanırlar ve rol oynamayı gerçekleştirirler. Öğretmen ise sınıf içi kuralları koyar ve öğrencilerin rol oynamaya hazırlanmalarına yardım eder. Rol oynamada, özellikle ilk uygulamalarda, senaryo öğretmen tarafından öğrencilere verilebilir; ancak daha sonraları öğrencilerden senaryoları kendilerinin oluşturmaları istenebilir. Öte yandan, rol oynamada sınıftaki tüm gruplara oynamaları için aynı senaryo verilebildiği gibi her bir gruba farklı bir senaryo da verilebilir.

Rol oynama, dokuz basamakta gerçekleştirilebilir (Gunter, Estes ve Schwab, 2003, ss. 271-275):

- **İlginç bir konu seçme:** Tarihi olaylar ve sosyal sorunlarla ilgili konular rol oynama için uygun olan konulardır. Küçük çocuklara günlük yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik konularda çalışmalar yapılabilir. Örneğin, küçük çocukların

okuldan sonra boş bir eve geldiklerinde karşılaştıkları sorunları canlandırabilirler. Daha büyük öğrencilerde ise sosyal ve toplumsal konular, kişilerarası iletişim, uyuşturucu bağımlılığı ve şiddet gibi konular ele alınabilir.

- **Grup oluşturma:** Öğrencilerin kişisel özelliklerine, akademik başarılarına uygun grupların oluşturulması gerekir. Örneğin, utangaç öğrencilerin yüreklenebilecekleri bir gruba yerleştirilmeleri doğru olur.

- **Problemi belirleme ve görevi açıklama:** Öğrencilere bunun kişisel bir performans olmadığı, bir grup sunumu olduğu belirtilmelidir. Etkili bir sunum için öğrencilerin grupça çalışmaları, çaba göstermeleri önem taşır. Gruba bir başkan seçilerek bu başkan öteki öğrencilerle iletişim kurmadan sorumlu tutulmalıdır.

- **Grupları rol oynamaya hazırlama ve oyuncuları seçme:** Burada yapılması gereken, bir metin yazmak ve her bir satırı ezberlemek ya da ezberletmek değildir. Asıl yapılması gereken, karakterleri tanımlamak ve olası bir hareket planı hazırlamaktır. Öğretmenin, karakterleri ve olayı netleştirebilmeleri için öğrencileri yüreklendirmesi, onlara yardımcı olması gerekir.

- **İzleyenlerin görevlerini belirleme:** Bu etkinlik, sınıfın büyük bir bölümü gözlemci olduğunda uygulanır. Öğretmen öğrencilere bir gözlem formu dağıtabilir ya da çeşitli öğrencilere her rol oynama etkinliğinde bir karakteri gözlemeleme görevi verebilir. Sınıfçı tartışma için sorular hazırlayıp bunları gözlemcilerle dağıtılabılır. Öğrenciler önce etkinliği izlerler ve hemen sonrasında soruları yanıtlarlar. Ancak soruların etkinlikten önce verilmesi gerekir ki gözlemciler o sorulara yönelik notlar tutabilsinler.

- **Grupların rollerini oynamaları:** Öğretmen, öğrencilere rollerini oynamaları için zaman sınırlaması koymalıdır ve rol oynama sürecinde öğrencilere ne kadar süreleri kaldığını hatırlatmalıdır. Her rol oynamadan sonra öğretmen kısa bir tartışmaya önderlik edebilir. Öğretmen, gözlemcilerin yanı sıra oynayanların da duygu ve düşüncelerini dile getirmelerine olanak tanıyabilir.

- **Grupların kendi içlerinde rol oynama deneyimini tartışmalarını sağlama:** Tüm gruplar sunum yaptıktan sonra öğrenciler kendi gruplarına dönerler ve kendi deneyimlerini ve öteki gruplarla ilgili gözlemlerini tartışırlar. Eğer uygun olursa, bu görüş paylaşımından sonra grupların yeniden rol oynamayı denemeleri istenebilir.

- **Sınıf tartışması açma:** Her bir grup başkanı kendi aralarında yaptıkları toplantıyla ilgili olarak kısa bir sunu yapar. Öğretmen, grupların süreci tekrar gözden geçirmelerini sağlar.

- **Değerlendirme:** Öğretmen, öğrencilerin değerlendirme formlarını doldurmalarını ya da bireysel olarak kendi kendilerini değerlendirmelerini sağlayabilir. Etkinlikler videoya kaydedilip değerlendirme ve sonraki uygulamalar için kullanılabilir.

1.9 İşbirlikli Öğrenme Teknikleri

Bireyler, yaşamlarını her alanda başkaları ile işbirliği yaparak sürdürmek zorundadırlar. Çünkü çağdaş yaşamda hiçbir birey tüm gereksinmelerini tek başına karşılama olanağına sahip değildir. Gerçekte işbirliği, bireylerin yaşamlarını hem kolaylaştırmakta hem de daha zengin ve nitelikli yapmaktadır. Bireyler başkalarıyla işbirliği yaparak kendi başlarına yapabileceklerinden çok daha büyük işleri başarabilmektedirler. Araştırmalar okul öğrenmelerinde de işbirliği ile öğrencilerin daha etkili öğrenebildiklerini ortaya koymuştur.

İşbirlikli öğrenme, “öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirme süreci” olarak tanımlanabilir (Açıkgöz, 2003, s. 172). İşbirlikli öğrenme için öğrenciler öncelikle küçük gruplara ayrılırlar. Daha sonra öğretimi amaçlanan konuyu nasıl öğreneceklerine karar verirler ve bu karar doğrultusunda gruptaki her öğrenci üstlendiği görevi yerine getirir ve grubundaki arkadaşlarının öğrenmelerine yardımcı olur. Öğrenme sürecinde gruptaki her öğrencinin kapasitesini sonuna dek kullanması önem taşır. Çalışmanın sonunda öğrencilerin başarıları da grupça belirlenir.

İşbirlikli öğrenme basit bir grup çalışması değil; onun çok ötesinde bir öğrenme yaklaşımıdır. Johnson işbirlikli olarak gerçekleştirilen öğrenme sürecinin öğelerini, olumlu bağlılık, yüz yüze etkileşim, bireysel sorumluluk, birlikte çalışma becerileri ve grup sürecinin değerlendirilmesi olarak belirtmiştir (Özer, 2002, s.3). İşbirlikli öğrenmenin sınıf ortamında etkili bir biçimde yürütülmesi için bu beş öğenin tam olarak anlaşılması ve uygulanması gerekmektedir.

İşbirlikli öğrenme sürecinde yer alan bu öğeler aşağıdaki gibi kısaca özetlenebilir (Saban, 2004, ss. 193-194; Özer, 2002, s. 3):

Olumlu Bağlılık: Bir gruptaki öğrencilerin birbirleriyle dayanışma içinde olmalarıdır. İşbirlikli öğrenmede gruptaki her bir öğrencinin başarılı olması kümenin başarılı olması anlamına gelmektedir. Bu nedenle gruptaki tüm öğrenciler “Ya birlikte batarız ya da birlikte yüzeriz.” ilkesine inanmalıdırlar.

Yüzyüze Etkileşim: Grubun amacına ulaşmasında kritik bir özellik taşır. Bu etkileşimle gruptaki öğrenciler birbirlerinin öğrenmelerini kolaylaştırır, birbirlerini öğrenmeye güdülerler. Bunu gerçekleştirmek için öğrenciler gruplarındaki arkadaşlarıyla yardımlaşmalı, bilgi ve kaynaklarını paylaşmalı, birlikte öğrenme çabası içine girmeli, tartışmalı, birbirlerini yüreklendirmeli ve birbirlerine dönüt vermelidirler.

Bireysel Sorumluluk: İşbirlikli öğrenmede grubun başarısı, gruptaki her bir öğrencinin bireysel çabasıyla sağlanabilir. Bu nedenle, gruptaki her bir öğrencinin grubun başarısına katkı sağlama sorumluluğuna sahip olması gerekir.

Birlikte Çalışma Becerisi: Başarılı bir işbirlikli öğrenme uygulaması için öğrencilerin birlikte çalışma becerileri yani sosyal becerilere sahip olmaları gereklidir. Bunlar; liderlik, karar verme, iletişim, karşılıklı güven aşılması ve herhangi bir anlaşmazlığı çözmek gibi becerilerdir. Bu gibi beceriler öğrencilerde gelişmediyse işbirlikli öğrenme uygulamasından olumlu sonuçlar almak olanaklı değildir. Bu nedenle,

öğretmenlerin işbirlikli öğrenme uygulaması yapmadan önce, öğrencilere gerekli olan sosyal becerileri kazandırmaları gerekmektedir.

Grup Sürecinin Değerlendirilmesi: İşbirlikli öğrenmede grup üyeleri, yaptıkları çalışmalarını periyodik olarak gözleyerek, birlikte ne ölçüde iyi çalıştıklarını ve nasıl daha iyi çalışabileceklerini belirlemek zorundadırlar. Bu, işbirlikli öğrenmede grup sürecinin değerlendirilmesini oluşturur.

İşbirlikli öğrenmede grupların oluşturulması özel bir önem taşır. Grupların büyüklüğü genellikle 2-6 öğrenci arasında değişmektedir. Grupların büyüklüğü belirlenirken öğrenme amaçları, konu alanı, kullanılacak araç-gereçler ve kaynaklar göz önünde bulundurulur. Örneğin; öğrenme amacını inceleme, bilgiyi yineleme ya da uygulama yapma durumlarında öğrenci sayısı 4-6 olabilir. Öğrenme amacının her öğrencinin tartışmaya ya da sorun çözmeye katılmasını sağlamak olduğu durumlarda da öğrenci sayısı 2-4 arasında olabilir (Özer, 2002, s.7). Öte yandan, işbirlikli öğrenmede gruplar değişik özellikteki öğrencilerden oluşturulur. Her gruba başarı düzeyi, yetenek, cinsiyet, yaş, kişilik özellikleri bakımından farklı olan öğrencilerin yerleştirilmesine özen gösterilir.

Sınıfta işbirlikli öğrenmeyi uygulamak için çeşitli teknikler kullanılabilir. Aşağıda bunlardan öğrenci takımları-başarı bölümleri, ayrılıp birleşme, grup araştırması, karşılıklı sorgulama, düşün-eşleş-paylaş ve duvar yazısı teknikleri açıklanmaktadır:

Öğrenci Takımları-Başarı Bölümleri:

Bu teknikte öğrenciler takım olarak adlandırılan 4-5 kişilik heterojen gruplara ayrılırlar. Takım üyeleri bir konu üzerinde birlikte çalışırlar ve takımdaki her üye öteki üyelerin öğrenmesine yardımcı olur. Öğrenciler hem kendi öğrenmelerinden hem de takımındaki üyelerin öğrenmelerinden sorumludurlar. Takımdaki her üyenin öğrenmesi gerçekleşinceye dek çalışma sürer. Öğrenme gerçekleşikten sonra öğretmen, tüm takımlara sınav uygular. Sınav bireysel olarak yapılır ve sonuçları bireysel olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, en başarılı takım belirlenerek ödüllendirilir. Bu tekniğin özellikle öğrencilere sosyal-duyuşsal özelliklerin kazandırılmasına önemli katkı sağladığı belirlenmiştir (Demirel, 2007, ss. 130-131; Açıkgöz, 2003, ss. 189-190).

Ayrılıp Birleşme:

Ayrılıp birleşme, Aranson ve arkadaşlarının 1978 yılında geliştirdikleri bir tekniktir. Bu teknikte öğrenciler çalışma grubu adı verilen heterojen gruplara ayrılırlar. Öğrenilecek konu grup üyelerinin sayısına bölünür ve gruptaki her öğrenci kendi konusuna çalışır. Daha sonra, aynı konuyu çalışan öğrenciler yeni gruplar oluştururlar ve konularını bu gruplarda tartışırlar. Bu gruplara uzman gruplar denilir. Her öğrenci uzman grup tartışmasından sonra tekrar kendi çalışma grubuna döner ve konusunu arkadaşlarına öğretir. Bu çalışma, gruptaki her öğrencinin öğrenmesi gerçekleşinceye dek devam eder. Çalışmanın sonunda sınav yapılır ve sonuçlar bireysel olarak değerlendirilir (Demirel, 2004, s. 129).

Bu teknikte öğretmen, çalışmanın her aşamasını dikkatle izlemelidir. Öğrenciler konularıyla ilgili bir sorunla karşılaştıklarında önce kendi grup arkadaşlarıyla çözümlenmeye çalışmalıdırlar. Eğer sorunlar grup içinde çözümlenemiyorsa öğretmene danışmalıdırlar. Öğretmen, öğrencilere çalışma ile ilgili süre vermeli ve öğrencileri denetlemelidir.

Grup Araştırması:

Grup araştırmasında öğretmen genel bir konu belirler. Öğrenciler, konuyla ilgili kaynakları gözden geçirirler ve önerilerde bulunurlar. Alt konu başlıkları öğrenciler tarafından belirlenir. Farklı alt konu başlıklarına ilgi duyan öğrenciler bir araya gelirler ve iki ya da altı kişilik gruplar oluştururlar. Grupların yetenek, cinsiyet ve özgeçmiş açısından heterojen olmasına dikkat edilmelidir. Grupların oluşturulmasından sonra grup üyeleri konular ile ilgili nasıl bir araştırma yapacaklarını, hangi kaynakları kullanacaklarını ve nasıl bir iş bölümü yapacaklarını planlarlar. Gruplar planlarını uygular ve araştırmalarını yaparlar. Öğretmen, konuyla ilgili kaynakların toplandığı bir öğrenme merkezi oluşturur. Her öğrenci kendine düşen bölümle ilgili bilgi toplar ve derler. Bu işlem bittikten sonra tüm grup bir araya gelir ve elde ettikleri bilgileri paylaşarak sorunu çözmeye çalışırlar. Sorunların çözümlenmesinden sonra öğrenciler elde ettikleri bilgileri rapor biçimine getirirler ve sınıfa sunarlar. Sunumlar sırasında gruplar değerlendirilir. Değerlendirmeyi öğretmenin yanı sıra öğrenciler de yaparlar. Ayrıca, değerlendirme için gruplara sınav da uygulanabilir. Değerlendirme sırasında dikkat edilmesi gerekenler, öğrencilerin konuyu nasıl araştırdıkları, elde ettikleri verileri sorunun çözümü için nasıl uyguladıkları ve nasıl çıkarımda buldukları, sonuca nasıl ulaştıklarıdır. Ayrıca her grubun kendi konusuyla ilgili hazırladığı sorular sınıfa dağıtılmalı ve öğrencilerin bu sorulara çalışmaları sağlanmalıdır. Eğer sınav uygulanacaksa, öğrencilere sınava hazırlık amaçlı zaman bırakılmalıdır (Açıkgöz, 2003, ss. 204-206).

Karşılıklı Sorgulama:

Karşılıklı sorgulama tekniği, farklı yaş gruplarında ve farklı konularda uygulanabilen bir tekniktir. Bu teknikte öğrenciler için özel bir materyal hazırlanmasına gerek yoktur. Bu teknikte öncelikle öğretmen konuyu sunar ve sonrasında öğrencileri ikili ve üçlü gruplara ayırır. Öğrenciler, birbirlerine konuyla ilgili sorular sorarlar ve yanıtlarlar. Öğretmen, öğrencilere ne tür sorular sorabilecekleri ile ilgili bilgi verir ve ipucu olması amacıyla soru kökü örnekleri verir. Öğrenciler, soruları oluştururlar ve birbirlerine sorarak yanıtlarını alırlar. Bu teknik öğrencilerin konuyu daha derin bir biçimde ele almalarına katkı sağlamaktadır (Senemoğlu, 1997, s. 510).

Düşün-Eşleş-Paylaş:

Düşün-eşleş-paylaş, sınıfta öğrencilerin bir konu, soru ya da sorun üzerinde önce bireysel olarak düşünceleri, ardından bu düşüncelerini ikiyeşerli ve karşılıklı olarak

tartışmaları ve daha sonra da ikili olarak birlikte hazırladıkları yanıtlarını tüm öğrencilerle paylaşmaları biçiminde uygulanan bir tekniktir. Bu teknikle, öğrencilerin derse katılmaları ve bilgiyi kullanmaları üst düzeyde sağlanabilir. Öğrenciler, bu tekniği kullanarak birbirlerinden öğrenme ve kendi düşüncelerini deneme olanağı bulurlar. Ayrıca, bu teknik öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin artmasına da yardım eder.

Düşün-eşleş-paylaş tekniği dört basamakta uygulanabilir (Gunter, Estes ve Schwab, 2003, ss. 279-281):

- **Öğretmenin sınıfa bir soru sorması:** Bu teknik, öğretmenin düşünme sürecini harekete geçirecek bir soru sormasıyla başlar. Bu düz bir soru olabileceği gibi öğrencilerin çözüm önerileri getirecekleri bir sorun da olabilir. Öğrencilerden bu sorunun yanıtını düşünmeleri istenir.

- **Öğrencilerin bireysel olarak düşünceleri:** Öğretmenin soruyu sormasıyla öğrenciler kendilerine verilen sürede soruyla ilgili düşünmeye başlarlar. Öğrencilere verilecek süreyi öğretmen belirler ve bu süreyi belirlerken öğrencilerin bilgisini, sorunun niteliğini göz önünde bulundurur. Öğrenciler sorunun yanıtını bir yere not ederler.

- **Her bir öğrencinin bulduğu yanıtı başka bir öğrenciyle tartışması:** Düşünme sonunda öğrenciler sorunun yanıtını öteki öğrencilerle tartışmaya başlarlar. İkili olarak çalışan öğrenciler verdikleri yanıtı tartışır ve ikisinin ortak düşüncesini içine alan yeni bir yanıt oluştururlar. Daha sonra başka bir ikiliyle bir araya gelerek dört kişilik bir grup oluştururlar ve düşüncelerini birbirleriyle paylaşırlar. Böylece öğrenciler aynı soruya ilişkin farklı yanıtları görme olanağı bulurlar.

- **Öğrencilerin kendi yanıtlarını tüm sınıfla paylaşmaları:** Son olarak öğrenciler kendi yanıtlarını bireysel olarak ya da işbirlikli olarak açıklarlar. Eğer isterlerse yanıtlarını şekil, resim ya da çizelge biçimine dönüştürerek de verebilirler. Bununla öğrenciler aynı şeyin farklı biçimlerde ifade edilebildiğini görürler.

Bu tekniğin başarıya ulaşabilmesi, birinci basamakta öğrenciye yöneltilen sorunun nitelikli olmasına bağlıdır. Eğer soru öğrencilerin düşünmesini sağlıyorsa basamaklardaki etkinlikler de başarılı bir biçimde işleyecektir.

Duvar Yazısı:

Duvar yazısı (Graffiti) tekniği, öğrencilerin öğretmenin sorduğu sorulara büyük bir kâğıda yazılı olarak yanıt vermesi biçiminde uygulanır. Bu teknik, anlamayı kontrol eden ve öğretimde informal olarak ölçmeyi ve değerlendirmeyi sağlayan bir tekniktir. Bu teknikte sınıf beşer öğrenciden oluşan dört gruba ayrılır. Öğretmen öğrencilere o günün konusunu söyleyerek uygulamayı başlatır.

Duvar yazısı tekniği altı basamakta uygulanır (Gunter, Estes ve Schwab, 2003, ss.277-278):

- **Duvar yazısı soruları hazırlama:** Öğretmen, bir üniteye dönük grup sayısı kadar özetleme sorusu hazırlar ve geniş bir kâğıda büyük puntolarla soruları yazar.

- **Materyalleri dağıtma:** Gruptaki öğrencilere renkli kalemler dağıtılır. Her bir öğrenci farklı renkte bir kalem alır ve kullanır. Böylece her bir öğrencinin yanıtının hangisi olduğu belirlenebilir.
- **Soruları yanıtlama:** Her gruba bir soru verilir ve o gruptaki öğrenciler verilen süre içerisinde (3 ile 5 dakika arası) kendi yanıtlarını yazarlar.
- **Soruların değişimi:** Verilen sürenin bitiminde soru kâğıtları değiştirilir. Bu süreç dört sorunun yanıtlanmasına dek devam eder. Her grup dört soruyu da yanıtlar.
- **Gerçek soruya dönüş:** Her grup, kendi sorusuna geri döner. Grup üyeleri kendi duvar yazısı kâğıtlarındaki yanıtlara göz atar ve yanıtları kategorilere ayırarak düzenlerler. Bu kategorilerden yola çıkarak genellemelere ulaşırlar.
- **Bilgiyi paylaşma:** Her grup kendi duvar yazısı kâğıtlarındaki bilgiyi sınıftaki arkadaşlarıyla paylaşırlar.

1.10 Akran Öğretimi

Akran öğretimi, verilen bir konuyu öğrencilerin başka öğrencilere öğretmesidir. Bu teknik, farklı biçimlerde - öğrencinin öğrenciye öğretmesinin yanı sıra öğrencinin çocuklara öğretmesi, öğretmen olmayan yetişkinlerin yetişkinlere öğretmesi ve çocukların çocuklara öğretmesi gibi kullanılabilir. Ancak her durumda öğretmenin öğretim etkinliğini düzenlemesi gerekmektedir (Martin, 2000).

Akran öğretimi, önemli konuları pekiştirmek ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için kullanılır. Akran öğretimi yoluyla öğrenciler bilgi, düşünce ve deneyimlerini paylaşırlar. Öğrenme sürecinde öğrenciler bilgiyi öğrenmeye odaklanmalarının yanı sıra birbirlerine duygusal açıdan destek verirler (Kalkowski, 2001). Bu teknik, öğrencilerin öğrenme düzeylerinin farklı olduğu durumlarda oldukça etkilidir. Öğretme işi aynı sınıfta olan öğrencilerle gerçekleştirildiği için uygulanması kolaydır (Kauchak ve Eggen, 2003, s.318).

Akran öğretimini uygulamaya koymadan önce dört temel aşamada planlama çalışmaları yapılır (Kauchak ve Eggen, 2003, s.319):

- **Konuyu belirleme:** Konu belirlenirken öğretmenin özellikle doğru ve yanlış yanıtlardan oluşan net bir konu belirlemesi gerekir. Örneğin, dilbilgisi kuralları, sıfatlar, isimler gibi.
- **Öğretim materyallerini hazırlama:** Öğretim materyalleri, daha çok sorunları ve alıştırmaları kapsamalıdır. Bu materyaller, iyi bir uygulamaya ve dönüt elde etmeye olanak sağlar.
- **Öğrencileri görevlendirme:** Yüksek başarılı öğrenci ile düşük başarılı öğrencilerin çift olarak çalışmaları sağlanmalıdır. Öğretim yapma görevi yüksek başarılı öğrencilere verilmelidir.
- **Etkili öğreticiler olmaları için öğrencileri eğitme:** Öğrencilerin iyi öğreticilik yapmaları için eğitilmeleri yararlı olur. Öğrenciler eğitirken; öğrenme amaçlarını açıklama, konudan uzaklaşan öğrencilerin dikkatlerini toplamalarını sağlama,

öğrencilerin yanlış yanıtlarına olumlu yönde tepkide bulunma, öğrencileri övme ve onlara olumlu dönütler verme gibi konularda bilgiler verilmelidir.

Akran öğretiminin uygulaması da şu etkinliklerle gerçekleştirilir (Kauchak ve Eggen, 2003, s.320):

- **Konuyu gruba sunma:** Öğretmen konuyu öğrencilere sunar.
- **Öğrencileri akran öğretimi için gruplara ayırma:** Öğretmen, içeriğin pekiştirilmesi için hazırlanan çalışma kâğıtlarını öğrencilere verir; süreyi ve beklentilerini onlara açıklar.
- **Gelişimi izleme:** Öğretmen, sınıfın içinde dolaşarak öğretimi kontrol eder. Öğretici öğrencilere baş edemedikleri sorunlarla ilgili yardımda bulunur.
- **Öğretici-öğrenci çiftini değerlendirme:** Eğer öğretici-öğrenci çiftleri başarılı olamıyorsa öğretmen yeni çiftler oluşturur.

1.10.1 Akran Öğretiminin Üstünlükleri

- Öğrencilerin öğretim sürecine doğrudan girmelerini sağlar.
- Başkalarına öğretme, öğrencinin kendi öğrenmesini geliştirir.
- Öğrenciler arasında işbirliğini artırır.
- Öğretmen ve öğrenci arasındaki öğretim sorumluluğunun paylaşılmasını sağlar.
- Uzmanlığın oluşmasını sağlar.
- Öğretimin bireyselleşmesini sağlar (Martin, 2000).

1.10.2 Akran Öğretiminin Sınırlılıkları

- Tüm öğrenciler öğretimde başarılı olamayabilirler.
- İstenilen öğrenmeler gerçekleşmeyebilir.
- Öğrenen bireyler üzerinde çok fazla baskı yaratılabilir (Martin, 2000).

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2003). Aktif Öğrenme. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Bilen, M. (2002). Plandan Uygulamaya Öğretim. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme: Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem A Yayınevi.
- Erciyeş, G. (2007). “Öğretim Yöntem ve Teknikleri”, Öğretim İlke ve Yöntemleri.(Editör: Şeref Tan), Ankara: Pegem A Yayıncılık, (ss: 167-225).
- Exley, K. ve R. Dennick. (2004). Small Group Teaching: Tutorials, Seminars and Beyond. London: Routledge Falmer.
- Gözütok, D. (2004). Öğretmenliği Geliştiriyorum. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gunter, M. A.; T. H. Estes ve J. Schwab. (2003). Instruction: A Models Approach. Dördüncü Basım. USA: A&B Yayıncılık.
- Kalkowski, P. (2001). Peer and Cross-Age Tutoring, İnternet Adresi: <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/9/c018.html/> Erişim Günü: 05.11.2007
- Kauchak, D. P. ve P. D. Eggen. (2003). Learning and Teaching: Research Based Methods. Boston: Pearson Education.
- Küçükahmet, L. (2002). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Martin, K. (2000). Alternative Modes of Teaching and Learning: Peer Teaching, İnternet Adresi: <http://www.csd.uwa.edu.au/altmodes/> Erişim Günü: 05.11.2007
- Özden, Y. (1997). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem Yayınları.
- Özer, B. (2002). “İşbirlikli Öğrenme Yaklaşımı”. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi. (Çoğaltma).
- Reece, I. ve S. Walker. (1997). Teaching-Training and Learning: A Practical Guide. Üçüncü Basım. Sunderland: Business Education Publishers.
- Saban, A. (2004). Öğrenme-Öğretme Süreci. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Savaş, B. (2007). “Öğretim Yöntemleri”, Öğretim İlke ve Yöntemleri.(Editör: Mehmet Arslan) Ankara: Anı Yayıncılık (ss: 156-171).
- Senemoğlu, N. (1997). Gelişim ve Öğrenme: Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Spot Matbaacılık.